

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Kako sadni mošt napravljati.

Letos je po Dolenjskem marsikje prav dosti jabolok in hrušek. Nemei pri nas sadja ne bodo skupovali, kajti kakor se lahko po časniških poročilih posname, imajo ga sami dovolj. Umestno bode torej letos napravljati sadni mošt; kako pa ga treba napravljati, da bode fin ter vinu kar se dá podoben, hočemo povedati.

Prvi pogoj, da se dobi fini mošt jabolčnik, je pač ta, da so jabolka kiselna in popolnoma zrela, ne pa še zelena. Hruške tepke pa ne smejo biti popolnoma zrele, to je mehke že in kašnate, ampak ravno pričenjati morajo zoreti. Kdor ima jabolka in tepke v jednom času zrele, stori pač najboljšo, da vzame polovico jabolok, polovico tepk. Jabolka namreč dopolnijo in zboljšajo hruškov mošt s tem, da mu podelé potrebne kisline, hruške pa zboljšajo jabolčnik, ker mu pomnožé sladkor. Jabolka kaže kake tri ali štiri tedne pred pravo mošta obrati ter jih v kleti v kupec naložiti, da se pomedé.

Prvo delo pri napravi mošta je to, da se vse količkaj g. jilo sadje odstrani. Gnijilo sadje daje moštu slab okus, vzame mu vrh tega stanovitnosti ter ga podvrže pokvarjenju. Pazljivo prebrano sadje se stolče ali zmesti, potem pa za 48 ur v kadi pusti da zrujevi. Med tem časom se ga parkrat premeša. To zrujavenje ima dvojno korist. Prvič dobi se več in boljšega slajšega mošta, drugič zadobi mošt kaj lepo zlatorumeno barvo. Čez 48 ur se stlači ali spreša in iztlačeni mošt v sode nalije. Sodi morajo stati v gorkem prostoru prav polni, tako da pred kipenjem (kisanjem) pena pri vehi uhaja. Med tem, ko mošt kipi, zaliti se ga mora vsak dan dvakrat z moštom, namreč zjutraj in zvečer. To je potrebno zato, da vrže mošt kolikor se dá pene iz sebe, vsled česar se veliko rajši čisti in tudi stanovitnejši postane. Čez osem dni k večemu po končanem kipenju, treba že mošt v prvo pretočiti; pretočiti se ga pa mora pozneje še tri do štirikrat zaporedoma koncem vsakega drugega meseca. Ako se pa mošt v kljub tolikokratnemu pretakanju le noče očistiti, po tem se ga mora filtrir-

PODLISTEK.

Potne črtice.

Piše Jakob Gregorič, iz Stopiške fare.
(Dalje.)

„Oj kam gospod, gre Tvoja pot!“ tako zdihujem k Bogu, ko vidim toliko neznanega stvarjenja. Gozdje se vrsté za gozdi, bukovi, hrastovi in taki, da bi jim bilo malo naših par. Po travnikih in vrtih kaže obilo krme; in vse je v lepem redu po tej nemški deželi. Samo mnogo gozdnih zajcev sem opazil na polji. Precej sem si mislil: „Tukaj ni toliko tatinskih lovcev, kakor pri nas“. Pa ne samo zajcev, ampak mnogo srn sem videl v naglosti, kako so skakale med čedami, da je bilo veselje videti. Dne 27. maja se pripeljemo ob pol eni uri popoldne v Hamburg. Komaj smo stopili iz vagonov, že so bili agentje pri nas in vlekli so nas kot sužnje s saboj na svoj dom. Potem smo prenočili in dne 28. maja zjutraj zgodaj vstanemo in se odpravimo. Ker je bilo na

sv. rešnjega Telesa dan, mislil sem, da bomo šli v cerkev; pa kmalo sem zvedel, da tukaj nimajo nobene pobožnosti in tudi praznika ne na sv. rešnjega Telesa. Od žalosti sem zdihnil k svojim tovarišem: „O moj bog! kak praznik je pri nas ta dan! Polile so me solze, ker sem dobro slutil, da se bodo gotovo spolnovale besede gospoda župnika, ker so mi branili in rekli, naj nikar ne hodim v Ameriko. O da bi bili pač zdaj vpričo gospoda župnika Stopiške fare! Kako zahvalo bi jim jaz vedel, in kako bi jim priporočal, da bi vendar vsakemu, ki misli potovati v Ameriko, v to pusto deželo, par toplih besed položili na srce! Zakaj tukaj je smrt doma, pa ne življenje; tukaj se ne dela tako, kakor na Kranjskem, ampak več trpiš tu eno samo uro, kakor pri vas celi dan.“

Ne misli pa, dragi bralec „Dol. Nov.“, da jaz lažem! To je gola resnica. Pa kaj bom o Ameriki že zdaj govoril, ko še nisem povedal, kako smo zapustili Evropo! Prišel je čas, da idemo

rati. Dostokratno pretakanje ima trojni namen. Prvič se mošt hitreje očisti, drugič zgubi duh po sadju in sprejme vinski duh, tretjič postane stanovitnejši. Kdor ima vinograde v posesti, stori pač pametno, ako napravo mošta do trgatve odloži. Ob trgatvi zlije namreč mošt lahko na grozdne tropine, da na njih pokipi in tako doseže pijačo, katero bode le malokdo od pravega vina razložil. Kaj dobro se dá tudi mošt rudeče pobarvati, ako se ga zlije na tropine črnega grozdja, ali pa če se mu doda kipečemu moštu suhih, v vodi namočenih ter kar se da dobro zmečkanih borovnic. Dodane borovnice pomnože tudi stanovitnost mošta.

Kdor bode mošt tako napravljaj, kakor smo tukaj povedali, prodal ga bode lahko za lep denar, ker bode vinu kaj močno podoben. Iz tropin, katere pri napravi mošta odpadejo, napravi se še lahko prav dober kis (jesih.) To pa tako-le. Iz tlačene tropine se zmečejo v kad, kjer se jim dolije toliko vode, da se lahko prav do dobrega namoči. Namočene pusti še toliko časa na miru, da se prav dobro skisajo, potem pa jih iztlačí in kis je gotov. Tropine na gnoj vreči pa ni pametno, boljše je posušiti jih in prešičem jih pokladati.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Sedaj sredi počitnic in vročih pasjih dni tudi politika počiva. Najzanimivejši dogodek je pač, kar se nas Slovencev na Kranjskem tiče, imenovanje našega **deželnega glavarja**, katerim je bil po presv. cesarju imenovan večletni deželni poslanec in odbornik gospod Oton Detela.

na ladijo. Agent nam da karte, naloži naše kofre na voz in nas odpelje do ladije. A predno smo smeli na ladijo, preišče in pregleda nas zdravnik, ter pritisne vsakemu pečat na karto. Ko smo prišli na ladijo, pogledam na uro, bila je ravno 2 in 50 minut popoldne. Zdaj nas vredijo, možke posebe, ženske posebe; hlaпон zatuli, gođci veselo zaigrajo meni pa zalijo solze oči; in kaka britkost me je prešinila, to mi ni mogoče popisati. Pa kaj hočem, ker si ne morem pomagati! Rad bi šel nazaj, pa mi ni mogoče.

Zdaj se začne pomikati ladija. Z Bogom Evropa!

Ko se tako peljemo kake dve uri, pripeljamo se do ladije z imenom Kolumbija. Tam postoji naša mala ladija, da se preselimo na Kolumbijo, kjer smo stali na mestu do 10. ure družega jutra. Zdaj pa je začela zopet ladija iti naprej s strašno urnostjo. Družega dne nas sreča zopet druga ladija in odpelje naša pisma in druge reči in tudi pripelje mnogo potrebnega. Ko je bilo vse vravnano, začne ladija zopet jadрати naprej. Po noči

Na **Koroškem** se vedno še Slovenci potegujejo za slovenske ljudske šole. Korotanski Slovenci kar ne morejo priti do svojih pravic, posebno ker jih vlada ne le ne podpira, temveč ovira pri njih prošnjah in zahtevah.

Isterski italijanski poslanec Vergotini, katerega volitev državni zbor radi krivičnosti ni potrdil, baje ne bode več kandidiral pri prihodnjih volitvah. Najbrže je sprevidel mož, da ta prostor je odmenjen Slovanom!

Našega **cesarja** obiskal je 11. t. m. v Işlu mladi srbski kralj Aleksander; da so bile njemu na čast pojedine in druge slovesnosti, se ob sebi umeje.

V **Trstu** ravno sedaj likvidira velika kupčijska tvrdka Morpurgo in Parente, katera je bila v tesni zvezi z Rotšildi, seveda sami judje. Pravijo, da jih je neki uradnik, kateremu so preveč zaupali, zavozil. Izgube so jako izdatne, in se o milijonih govori.

Kaj je novega po širokem svetu?

Bivši srbski kralj **Milan**, kateri v Parizu živi, je čuden mož in imajo parizani vedno oko nanj obrnjeno. Ni dolgo temu, kar so razupili po Parizu, da se je ustrelil, ker je 200.000 frankov zaigral, ali ustrelil se ni, zaigral je pa pač res toliko novcev. Tudi je spisal neki sramoten roman, v katerem ostudno opisuje svoje zakonsko življenje z ločeno Natalijo. Tak vladar naj bi srečno vodil kraljestvo?!

V **Bolgariji** še vedno stikujejo po ministra Belčeva morilcu in sedaj zopet sumijo nekega dijaka z imenom Ilija Gjorgjev, ki je v Mona-

pa je nastopila gosta megla tako, da je ladija do kake 10. ure počasi se naprej pomikala; ko pa se razide megla, šli smo urno dalje in krasno je bilo gledati okoli. Kmalo zapazim na levo in desno stran ladije suho zemljo, bili smo na Angleškem. Videli smo od daleč mnogo lepih angleških mest, polje in drevje v najlepšem cvetju. Kmalo pa pride Angleška ladija naši nasproti, pripelje mnogo ljudi in odpelje, kar je zanjo pripravljeno.

Vedno dalje se peljemo po morji in videti ni družega, kot le samo vodovje. Solnce mi zjutraj iz morja vzhaja in zvečer v morje zahaja. Dne 31. maja pa začne voda strašno šumeti; grozni valovi mečejo ladijo zdaj na levo, zdaj na desno, zdaj naprej, zdaj nazaj in preti nam silna nevarnost. Ljudi se loti strah in bolezen; malokateri da ne bljuje in kakor mrtvi leže po odrh. Tudi se spolnujejo besede pregovora, ki pravi: „Kdor ne zna moliti, mora na morje iti“. Jaz sem tako slab, da več dni ne morem skoraj nič

kovem študiral in so ga čez Budapešto uklenjenega peljali na Bolgarsko.

Na **Španskem** so napali kar na lepem dobro oboroženi ljudje, najbrž pripadniki republikanske stranke, vojašnico v Barceloni, toda bili so odbiti in je več ranjenih in celo nekaj mrtvih.

Na **Nemškem** v Fuldi zbrali se bodo nemški škofje v posvetovanje. Nemškim liberalcem dela to zborovanje nove skrbi. V rajhu imajo še vedno veliko zakonov, ki so naravnost sovražni katoliški cerkvi.

Na **Turškem** razbojništvo še vedno cvete. Ravno sedaj zopet vzbujajo predrzni turški razbojniki pozornost Evrope. Pri Herakleji napali so ti lopovi nekega francoskega posestnika po imenu Rajmonda in njegovega upravnika Ruffija ter oba odvedli v gorovje. Za nje zahtevajo sto deset tisoč frankov odkupnine. Po prizadevanji francoskega poslanika Montebella odredila je turška vlada, da se izplača zahtevana odkupnina in oprostita ujetnika.

Piše se nam:

Iz Šmihelske fare. — Dne 4. t. m. pokopali smo gospoda Janeza Dejaka, c. kr. ritmojstra v pokoji in posestnika v Gotni vasi. Mož se je rodil pred 70 leti v Rakitnici pri Ribnici. Zato so mu bili pridejali, ko je še kot mlad kmetski fant konje, s katerimi je tržil, gonil na Laško, priimek „Rakitniški Janez“. Konjska kupčija mu ni šla povoljno od rok. Izgubil je bil pri njej malo da ne vse svoje premoženje, za to jej je dal slovo ter se prostovoljno zapisal v vojake. Vstopil je k domačemu, takrat princ Hohen-

lohe-jevemu polku št. 17, kjer so ga vvrstili med grenadirje. Ker je bil mladi grenadir brdek in bistroumen mladenič ter znal tudi nekoliko nemško — kajti hodil je svoje dni v šolo v Ljubljani, kamor ga je historični ribniški „pot“ Cebin vozil, — imeli so ga pri vojaki prav radi. Hitro je napredoval, postal kmalu častnik in nadporočnik. Kot nadporočnik se je bojeval v laških vojskah pod Radeckijem. Poznejše je vstopil k dvorni cesarski straži na Dunaj, k tako imenovani arci-jerski gardi, kjer je postal ritmojster. Na Dunaji se oženi lepi, mladi ritmojster z bogato Poljakinjo. Z njo je živel delj časa na Dunaji in potem na Gališkem. Ker ga je pa le nazaj domov vleklo, kupil si je malo posestvo v Gotni vasi, kjer mu je pred poldrugim letom umrla soproga. Letos preselil se je pa sam v boljšo večnost; bil je brez otrok.

Ranjki gospod je ljubil svojo domovino, tudi svoj narod; Slovenec pa ni hotel nikdar biti, ampak le Kranjec. Razgovarjal se je prav rad po „kranjski“, in v veselem krogu bil kaj rad sam vesel ter je na občno veselje prav rad kako originalno „rajbenško“ povedal. To je storil celo v nemškem kazinskem društvu, katerega zvest ud je bil do smrti. Kot dolgoleten občinski odbornik občine Šmihel-Stopiče, je bil vedno prvi zagovornik nemškega uradovanja, isto tako v krajnem šolskem svetu, kateremu je bil zadnja leta načelnik. — Pogreb je imel mož jako lep. Naj v miru počiva!

Z Brezovca pri Ljubljani 10. avgusta. — Zvedite Dolenjci, kako lepo slavnost smo imeli včeraj!

Naš obče spoštovani g. župnik so imeli zlato mašo. To je uže samo ob sebi redka reč; kajti

vživati; največ pijem samo vodo. Ali tako vendar nisem bolan, kakor eni tukaj; zavoljo tega sem dolžan gospodu Bogu in njegovi Materi toplo zahvalo. Čez tri dni postane morje zopet mirneje in zopet nastopi megla tako, da se zopet kaj počasi naprej pomikamo in potem se vsuje tudi dež.

Dne 5. rožnika pa je prav lep dan in solnce gorko pripeka. Še jeden dan in pripeljemo se v Novi Jork zjutraj zgodaj ob 6. uri. A ko sem jaz pogledal na naše ure, ki smo jih bili v Ljubljani uravnali, bilo je poludne; tako da gre ravno za 6 ur navskriž: kadar je pri nas v Evropi, recimo v Novem Mestu poludne, tukaj v Ameriki je šest zjutraj. Ko smo se bili pripeljali v Novi Jork, nas je zdravnik preiskal, potem pa je prišla druga ladija po nas, gonili in preganjali so nas iz ladije na ladijo. To je trpelo do poznega mraka. Zvečer pa se pripeljamo na kolodvor, da se zopet odpeljamo dalje, kadar pride čas. Moral bi bil že omeniti, da je ladija Kolumbija, na kateri sem se vozil, grozno velika; na dolgost meri 160

metrov, če se ne motim, na širokost pa ne vem koliko, visoka je tudi dokaj, ter ima šest nadstropij in posebno lepa je videti. Ljudij je bilo tako nabito, da so se komaj jeden drugemu umikali. Dobiš pa na njej vsake vrste ljudi: Nemca, Kočevarja, Poljaka, Italijana; Kranjcev je bilo samo 8 možkih in štiri ženske, skupaj 12 oseb; bilo je pa tudi odveč židov.

Židom sem se najbolj čudil, ko sem jih videl, kako svojo čudno molitev opravljajo. To ti zmirom mrmra in poje, pa v neke ogrinjala se zavija, pa rokave zavija in z nekim trakom povije obe roki tako, da je vsa roka rudeča, in na čelo si priveže neko škatljico, katere se držita dva traka, in ta dva traka okoli sebe priveže tako, da škatljica na čelu rajši stoji. Tako opravljajo židje svojo prazno molitev; to so pravi pobeljeni grobi, ta ti ne bo molil na skrivnem, ampak tako, da ga vsi vidijo. Tudi se ostro postijo, kadar pride njih čas.

Pa še to dragi bralec „Dol. Nov.“ vem da bi

ni jih mnogo gospodov, ki bi preživeli 50 let v mašniškem stanu. Ali pri nas je še nekaj bolj posebnega: naš župnik Ivan Potočnik, delajo vže v našej fari celih 43 let v največo korist nam župljanom. Sedem let so nam bili kapelan, 36 let pa so nam vže župnik — in sicer župnik, da si boljšega želeti ne moramo. Postali so nam s svojim neutrudljivim delovanjem za časni in večni blagor, s svojo radodarnostjo res pravi oče. Lahko si mislite, s koliko gorečnostjo smo se pripravljali, s kakimi željami pričakovali presrečnega dné. Nepopisljiva pa je bila radost naša, ko smo zvedeli, da so se spomnili preobilih zaslug našega gospoda celo presvitli cesar ter mu podelili zlati križ s krono za zasluge.

Vsa vas, in vsa fara je bila praznično obličena; pa kaj hočem dalje popisavati — vsaj se kaj podobnega bere iz drznih krajev! Povem le, da je spremilo vrlega starčeka, ki pa je krepak še na duhu in telesu k altarju blizo 20 duhovnov, med njimi ljubljanski mil. g. proš z dvema kanonikoma, g. frančiškanski kustos bivši provincijal P. Evstah Ozimek in dr. Zadnji gospod, zlatomašniku prijatelj od mladih nog je imel z mladeniško navdušenostjo cerkveni govor, v katerem je kazal kako dobrotno vodi duhoven človeštvo skozi življenje. Pač z veseljem mu je pritrjevalo vse — zlasti tudi ko je gospod v prisrčnih besedah vošil slavljencu v imenu navzočih še daljših krepkih let v duhovskem stanu.

Jako ginljivo je bilo pa, ko je okrajni glavar g. Mahkot pred cerkvijo na navlašč za to pripravljenem odru pripel gospodu župniku od cesarja poklonjeni križ na prsi. Kar solze so se lesketale v očeh navzočih med njegovim jednatim go-

rad zvedel, kaka hrana je na ladiji. Le počakaj! Vsako jutro dobiš kave toliko, da ti jo ostane in sicer skoraj brez sladkorja tako slabe, da jo težko vživaš. Za opoldan dobiš meso in juho, včasih svinjine, večkrat pa govedine; na juhi je pa rajž ali fižol ali grah in tudi krompir zmečkan; nudeljni so le redko kedaj. Za večerjo dobiš pa neko pijačo, ki jo imenujejo čaj; a moči je ta pijača le bolj take, kakor že znana vodica za pijačo. Pri mesu dobiš tudi kisline, včasih pa krompirja v oblicah, tudi suhih češpelj. Presnega masla in kruha dobiš dosti; a nima dobrega okusa. Kruh je troje vrste, jednega smo dobili kolikor smo ga hoteli, in ta je črn vojaškemu komisu podoben, ker je ravno tako neslan; za v kavo dobiš pa belega dvoje vrste, vsak pot za kakih 6 kr. vrednosti; ta je še nekako okusen. Tudi slanikov dobiš in neke vrste klobas, ki pa tako smrde, kot da bi bile s kolomazom namazane, in ni jih moč vživati. To ti je hrana na ladiji Kolumbiji.

(Dalje prihodnjič.)

vorom, v katerem je povdarjal neštnevilne zasluge našega ljubljenelega gospoda župnika.

Da je sledil obed, pri katerem smo se prijateljsko radovali sreče gospoda zlatomašnika, se ume samo po sebi. — Dostavim še, da morda vže veliko let ni bilo na Kranjskem take zlate maše, kakoršna je bila na Brezovcu.

Z Dobrove pri Ljubljani. 12. avgusta. — Sinoči je bil pri nas grozen vihar. Treskalo je in lilo od 8. čez 10. uro zvečer, da je bilo groza. Strela je udarila v več krajih: na Dobrovi je užgala ter vpepelila tri hiše; na bližnej Švici je prodrla pri gospodarju Kaucu skozi dimnik v hlev ter tu ubila kravo itd. Pogorelci so bili zavaro-vani za male svote. Nepopisna pa je škoda po viharju in nalivu; v dobrovskej vasi je bila ta čas, ki je ajdo končala. Voda je narasla grozovito — poplavila je vso dolino, otavo pomazala, posula travnike in njive, trgala zemljo, podirala drevesa; prišla je v kraje, kjer je poprej še nikdar niso videli. Zemlja se je usedala na strmih krajih — v manj kakor pol ure sem videl nad 15 usedov, vsled katerih je bilo v nevarnosti več hiš; kajti voda se je zajezila po tolikej množici zemlje ter drla v hiše in hleve. Tisoč in tisoč voz boče treba, da se odpravi na ceste in drugo udrta zemlja. — Sreča je, da nevihta ni segala daleč po horjulskej in pogradskej dolini, ko bi bilo namreč tako bilo tudi gori med visokimi gorami, potem bi bila povodenj še groznejša.

Domače vesti.

(Šolskim nadzornikom) za slovenske in mešane šole na Kočevskem imenovan je gosp. prof. L. Pintar v Novem Mestu. Nemške šole v tem okraji so dobile svojega nadzornika. — Upamo, da boče s tem imenovanjem vsem ustrezno.

† (Umrli.) Dne 3. avgusta umrl je v Gotni vasi pri Novem Mestu umirovljeni c. in kr. garde in ritmojster v pokoju ter posestnik gosp. Janez Dejak v 70. letu svoje dōbe. — Dne 6. avg. pa smo spremili na naše pokopališče g. Josipa Tabouré-ta, umirovljenega c. kr. glavnega davkarja, posestnika zlatega križa s krono za zasluge. Pokojnik je bil 78 let star in bil več let tajuik sosednje občine Kandije. Vedno dobrovoljnega in prijaznega gospoda je vse rado imelo in spoštovalo. — V Šent-Jernej je umrl dné 4. avg. občespoštovani, priljubljeni in znani gospod Anton Majzelj, posestnik, v 62. letu svoje starosti. Bil je pokojnik odločen narodnjak. — V Ljubljani umrl je 8. avgustag. Luka Robič, umirovljeni davčni nadzornik in večletni slovenski deželni poslanec, v starosti 78 let. — 11. t. m. je umrl Janez Jerman, šestošolec v Miheli Vasi hišna štef. 12 po polčetrletni mučni boleznj, previden

s svetimi zakramenti za umirajoče. Blag jim spomin!

(Dolenjski gospodarji!) Na deželni vinarški, sadjarski in poljedelski šoli na Grmu je razpisanih pet ustanov (štipendij). Ustanove se pa ne plačujejo na roko, ampak učenci, kateri jih imajo, dobodo stanovanje hrano in poduk za-nje. Dolenjski gospodarji, kateri imate lepa večja gospodarstva, pošljite vaše sinove na Grm, kjer se na revščino čisto nič ozir ne jemlje. Da, ravno nasprotno, rajši se vsprejema sinove trdnejših gospodarjev v šolo kakor pa revnih, kajti prvi ostanejo po dovršeni šoli doma na lastnem gospodarstvu, med tem ko drugi le po službah stikujejo. Torej gospodarji ne zanemarite tako lepe prilike za strokovno izobražbo Vaših naslednikov.

(Dolenjsko železnico) marljivo merijo in trasijo inženirji v obližji Novega Mesta; kolo-dvor bode kakor smo iz dobrega vira pozvedeli tik pod novo cesto blizu Bršlina, t. j. dobre četrt ure iz Mesta. Pomladi upamo pričela se bode graditi.

(Preložitev klanca v Kandiji) in klanc v Malem Slatniku bode se kmalu zvršilo. Dražba v oddajo teh del je bila vže razpisana.

(Prostovoljno gasilno društvo v Novem Mestu) s sodelovanjem dol. „Sokola“ in pevskega društva priredi v soboto 15. avgusta 1891 petnajstletnico svojega obstanka. Spored: I. Ob 1. uri popoldne velika vaja gasilnega društva na glavnem trgu. II. Ob 3. uri popoldne izlet z godbo na čelu v Žunhovo hosto kjer bode ljudska veselica s petjem, telovadbo, godbo in drugim razveseljevanjem. Vstopnina prosta. K tej slavnosti se najuljudneje vabijo podporni člani, prijatelji in pospeševalci teh društev. — Pri slabem vremenu preloži se veselica na drugo nedeljo.

(Zagrebško jubilejno razstavo) obiskali bodo tudi nekateri Dolenjci dné 8. septembra mej njimi tudi naš „Sokol“, kateri se bode iz Novega Mesta odpeljal 7. septembra zvečer na Krško. Želeti bi bilo, da se „Sokolu“ pridruži obilo Dolenjcev ter obiščejo sosedno hrvatsko razstavo, katera se tudi jako odlikuje in kaže lep napredek naših sosednih bratov.

(Porotne razprave) pri tukajšnjem c. kr. okrožnem sodišči od 3. do 7. t. m. imele so ta-le vspeh: v pondeljek dne 3. avgusta je bila obsojena Magdalena Parté radi hudodelstva detomorstva na 3 leta težke ječe; v torek naložilo se je Matiju Bazniku zavoljo hudodelstva zažiga 6 let težke ječe; v sredo dobil je nevaren tat Franc Odlazek sploh Ciglarjev radi hudodelstev tatvine iz navade in javne posilnosti 7 let težke ječe; v četrtek zagovarjati se je imel radi hudodelstva uboja Franc Ruparčič, a bil je krivim spoznan radi pregreška zoper varnost življenja in

zato obsojen na 8 mesecev ostrega zapora; v petek sledajič izrekla se je Viljemu Kotarju radi hudodelstva uboja štiriletna težka ječa.

(Živinski sejmi) v vsem političnem okraju novomeškem so zopet dovoljeni. — V Metliki je tudi dovoljen sejm dné 18. avgusta.

(Shod na Žalostni gori) pri Mokronogu bode dné 22. in 23. avgusta.

(Romarski shod na Zaplazu) bode letos dné 21. avgusta.

(V Kostanjevici) bili so izvoljeni v občinski zastop gg.: Otmar Sever, županom; Ant. Straus, Martin Colarič, Jernej Škrjanc in Janez Globočnik, občiaskim odbornikom.

(Iz Lakaic) nam poroča naročnik našega lista: Trta pri nas prav lepo kaže, kakor vže mnogo let ni. Dosedaj nismo imeli, hvala Bogu niti rje niti toče. Žito, posebao pšenica se je jako slabo obnesla; fižol, koruza in pšenica pa jako lepo kažeta. Bog daj vsaj s temi pridelki dobro letino!

(Konjska dirka v trab) prirejena od konjarskega odseka c. kr. kmetijske družbe kranjske v Šent-Jerneji na Dolenjskem v nedeljo dné 20. septembra t. l. in sicer v prvih treh oddelkih samo za kmetijske posestnike, v četrtem oddelku za vse brez izjeme. Dirka bode dné 20. septembra (dan pred premovanjem konj) popoldne po cerkvenem opravi (okolu 3. ure) v Šent-Jerneji in sicer na novo prirejenem dirkališči. — I. dirka treh in štiriletnih kranjskih žrebcev in kobil. Daljava 1600 metrov. Ako se oglasi samo en tekmovalc, dobi prvo darilo le tedaj, ako pride v štirih minutah na cilj. Prvo darilo 70 gld.; drugo darilo 35 gld.; tretje darilo 15 gld. II. dirka starejših kranjskih žrebcev in kobil. Daljava 2400 metrov. Ako se oglasi samo en tekmovalc, dobi prvo darilo le tedaj, ako pride v šestih minutah na cilj. Prvo darilo 50 gld.; drugo darilo 25 gld.; tretje darilo 10 gld. III. dirka za konje brez razločka starosti in spola, tudi za valahe, ki so najmanj pol leta lastnina kranjskega posestnika. Daljava 2400 metrov. Ako se oglasi samo en tekmovalc, dobi prvo darilo le tedaj, ako pride v šestih minutah na cilj. Prvo darilo 40 gld.; drugo darilo 20 gld.; tretje darilo 10 gld. IV. gosposka dirka s parom konj brez razločka na spol in starost konj. Daljava 2400 metrov. Dirka se vrši le, ako se zglase trije tekmovalci. Častno darilo c. kr. kmetijske družbe kranjske: Srebrna namizna oprava v vrednosti 50 gld. — Udeležitev pri dirki je zglasiti pismeno ali pa na dan dirke tudi ustmeno, najpozneje do 12. ure opoldne občinskemu uradu v Šent-Jerneju. Za udeležitev v III. oddelku plačati je pri zglasitvi 1. gld., v IV. oddelku 5. gld. vstopnine. — Veljavne odločbe razvideti je iz nalepljenih listov.

(Lepa oporoka.) Dne 2. avgusta umrl je v Verdu pri Vrhniki gospod Franc Kotnik, stud. teh., veleposestnik in tovarnar, v 21. letu svoje dobe. Blagi pokojnik volil je svoji oporoki znesek 50.000 gld. za dobrodne namene in podpore narodnim društvom in sicer: 20.000 gld. za jedno dijaško ustanovo; 4000 gld. in vse potrebne parkete za „Narodni dom“ v Ljubljani; 2000 gld. za dijaško in ljudsko kuhinjo v Ljubljani; po 1000 gld.: „Matici Slovenski“, Ciril in Metodovi družbi, dramatičnemu društvu in društvu v podporo slovenskih visokošolcev na Dunaji; po 500 gld.: ubogim dijakom na ljubljanski višji realki, ljubljanskemu „Sokolu“ in slovenskemu društvu; 17.000 gld. volil je drugim dobrodnim napravam. Blag mu spomin!

(Krojaško-obrtno učilišče za pri-krojevanje v Ljubljani.) Koncesijonovano po vis. c. kr. deželni vladi z odlokom z dne 21. maja 1891 št. 5433. Vodja učilišča: M. Kunc. Namen učilišča je teoretični pouk in praktično izvežbanje v umetnosti pri-krojevanja moških in ženskih oblačil, na podlagi pripoznane varnih in praktičnih metod. Redni pouk vrši se po učnem načrtu v dveh razdeljenih tečajih, za moške krojače in za dame, ki trajata po zmožnosti udeležencev daljši ali krajši čas. (Redno 14 dni.) Vsak udeleženec pouka dobi po končanem tečaju spričevalo z opomnjo pridobljene spretnosti v pri-krojevanji. Obili učni pripomočki in strokovni spisi so učencem na razpolaganje. Tečaj I. za moške krojače obseza pouk o pri-krojevanji oblačil za moštvo in dečke. Ustopiti se more 15. dan vsacega meseca. Nagrada za pouk znaša 15 gld. Učne knjige in risalne potrebščine pa 6—7 gld. V ta tečaj sprejmejo se le izučeni krojači. Tečaj II. za dame obseza pouk o pri-krojevanji oblačil za ženstvo. Ustopiti se more 1. dan vsacega meseca. Nagrada za pouk znaša 10 gld. Učne knjige in risalne potrebščine pa 4—5 gld. V interesu uspešnega izvežbanja je število udeležencev pri vsakem tečaju omejeno in bodo tisti, ki vstop naznanijo, po vrsti pismeno obveščeni o tečaju, v katerega bodo vsprejeti. Posebno tečaji obsezajoči pouk v posamnih predmetih, ki trajajo le nekaj dni, ali pa z daljšo učno dobo v popolno izvežbanje v vseh predmetih strokoznanstva se lahko vršijo vsaki čas. Nagrada za take tečaje po dogovoru. Nagrado za pouk in učne knjige je pri ustupu naprej uplačati. Objave za udeležbo blagovolijo naj se naznaniti vsaj 8 dni pred ustopom. Pomočno učiteljstvo: Za žensko stroko, gospa Marija Kunc, za moško stroko, gospod Alojzij Kunc. Službe pri-krojevalcev bode učilišče za svoje učence zastoj oskrbovalo. — Vodstvo krojaško-obrtnega učilišča v Ljubljani, Stari Trg števec 28.

(Književno.) Šesti zvezek knjižnice družbe sv. Cirila in Metoda obsegajoč pesni Valentina Vodnika je ravnokar izšel. Uredil jo je Fr. Wiesthaler. Cena knjižici je: nevezani 15 kr., vezani 20 kr. — Nadjamo se, da bode naše ljudstvo tudi po temu zvezku marljivo segalo. — V zalogi J. Krajca izišla sta dva zvezka „Narodne biblioteke“ in sicer „Spisi Andrejčkovega Jožeta“. Obseg 35. snopiču je: Popotni listi. Cesar Jožef v Krašnji. Nočni sprehod. Popotniki v arabski puščavi. Spomin na Dubrovnik. Dambaški zvon. Cena temu snopiču je 15 kr. — Drugi zvezek (snopič: 36, 37 in 38) ima mično vsebino „Žalost in veselje“, katero povest je naše ljudstvo kaj marljivo čitalo in vedno poprašuje po njej. Vsa povest ima 340 strani. Cena zvezku, to je vsem trem snopičem je 45 kr.

Razne vesti.

* (Prebivalstvo Zagreba). Po zadnjem ljudskem štetju je v Zagrebu 2086 hiš, 8970 rodbin, 37.529 oseb civilnih, 2739 vojakov, toraj skupaj 40.268 duš. Od civilnih oseb je 16 077 moškega, 19.452 ženskega spola. Izvan tega spada k zagrebškemu prebivalstvu še 724 ljudi (540 moških in 184 ženskih), kateri so začasno iz mesta odsotni.

* (Žetev po Italijanskem) je dobra bila, tudi trta obeta obilo pridelka; v obče pričakujejo prav dobro letino. Po nekaterih krajih Gornje Italije je toča in nevihta prouzročila nekaj škode, toda v primeri le malo. — Na Ruskem pa je uže sedaj pomanjkanje, kaj še le bode po zimi in drugo spomlad. Žita kar nič ni obrodila v nekaterih krajih, kar vladi velike skrbi dela in je pričela uže z milijoni delati na to, da se otme ubogo ljudstvo — lakote.

Razglas

o oddaji čistokrvnih plemenih bikov cikaste pasme (Beljancev in Pingavcev) in sive pasme (Muricedolcev), nakuplj. nih z državno podporo.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe bode nakupil meseca septembra s podporo, katero je dovolilo visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo za pospeševanje govedarstva, nekaj bikov cikaste pasme, t. j. rdeče- in belo-lisastih Beljancev in Pingavcev ter nekaj bikov sive pasme (Muricedolcev).

Te bike bode oddajal odbor na podlagi došlih prošenj, in sicer z ozirom na potrebo dotičnih krajev po čistokrvnih plemenjakih. Beljanci in Pingavci se bodo oddajali le na Gorenjsko, Muricedolci pa le na Notranjsko in Gorenjsko.

Prošnje za bike je vložiti do

1. septembra t. l.

pri glavnem odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Vsak prosilec za bika mora v prošnji naznaniti:

1.) da je pripravljen bika vzprejeti o pravem času na oni bližnji postaji, katera bode določena;

2.) da plača za bika polovico tistih troškov, katere je deželni odbor pri nakupu zanj imel, in

3.) da podpiše zavezno pismo, s katerim se zaveže imeti prejetega bika dve leti za plemo in, če ga iz katerega koli zadostnega vzroka po dovoljenji deželnega odbora proda, povrniti po 5 gld. za vsak mesec, kar ga pred časom odda.

Živinorejci, kateri bodo rabili prejetega bika čez 2 leti za plemo, in sicer najmanj 4 mesece, dobili bodo po 20 gld. in za vsak nadaljni mesec po 5 gld. nagrade.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, dne 13. julija 1891.

Razglas kranjskim ovčarjem.

Podpisani odbor je ukrenil tudi letos porabiti državno podporo za ovčarstvo za nakup ovnov ter bode v ta namen kupil in razdelil po deželi dobre plemene ovne bergamaške pasme.

Izkušnja je pokazala, da našim krajem izvrstno ugaja „bergamaško ovčje plemo“, imenovano tudi „velikansko planinsko plemo“. Prednosti tega plemena so hitra rast, velikost in teža, primerno dobra volna, velika mlečnost in rodovitnost (ovce imajo redno po 2 mladiča) ter izvrstna sposobnost za pašo. Ovce tega plemena niso vsled slabih pašnikov svoje domačije prav nič razvajene ter utrjene zoper vse vremenske spremembe. Lansko leto od družbe vpeljani ovni izvrstno uspevajo, visoki so do enega metra ter tehtajo nekoliko več 2 stara centa. Jagnjeta od njih so v dveh mesecih bila tako velika kakor stare ovce boljšega ali istrskega plemena, imajo lepšo volno nego domače ovce, in celo majhne ovce so z največo lahkoto skotile.

Podpisani odbor bode torej tudi letos oddajal te ovne, in sicer onim kranjskim ovčarjem, ki vložijo prošnjo, v kateri je od dotične kmetijske podružnice potrjeno, da se precej pečajo z ovčjo rejo (navesti je število ovac), in ki se zavežejo:

1. da plačajo, kadar prejmejo ovna, glavnemu odboru 10 gl.
2. da bodo vzprejetega ovna obdržali najmanj dve leti za plemo ter ga razen za svoje ovce prepuščali tudi sosedom za plemo, kolikor dopušča umna ovčja reja.

Nekolkovane prošnje je vložiti do

25. avgusta t. l.

pri podpisnem odboru.

Pristavek: Vsled želje večine onih ovčarjev, ki so prejeli lansko leto te ovne, pripravljen je podpisani odbor priskrbeti na račun naročnikov tudi ovce čistokrvnega bergamaškega plemena. Tisti torej, ki žele tudi ovco imeti, naj to do gori naznanjenega dne semkaj sporoče ter pridenejo 5 gold. are. Ena taka ovca v Ljubljano postavljena stoji 35 gold.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Loterijske srečke.

Gradec	1. avgusta	68	57	8	69	89
Trst	8. „	7	11	3	39	24

Vsem prijateljem in znancem od katerih se pri mojem odhodu v Vipavo nisem osobno poslovil, kličem tem potom: **Z Bogom!**

(168)

Otokar V. Simonič.

Več tisoč strešne opeke

je na prodaj (154—2)

v vinorejski in sadjarski šoli na Grmu.

V najem da

mlin s štirimi kolesi, stopami in žago

v Št. Rupertu, gospa

(153—2)

Zofija Skedl,

odvetnikova vdova, stannjoča v Rndolfovem.

V mojo prodajalnico z mešanim blagom in deželnimi pridelki, vzamem takoj v poduk

pridnega učenca,

kateri je vsaj 4 razrede ljudske šole dovršil, ter je lepega in poštenega vedenja.

Tudi sprejemem proti plači

mladega dečka,

za vkladanje jajec, kar bi se tukaj navadil, kateri pa mora znati pisati in brati. Želi se tudi, da zna nekoliko nemško.

(151—2)

Friderik Skušek,

trgovec v Metliki.

Zahvala.

Za mnoge dokaze srčnega in tolažilnega sočutja ob boleznih in smrti gospoda

Anton-a Majzelj-na

za obile prekrasne vence, mnogobrojno udeležbo pri spremljevanji k zadnjemu njegovemu počitku izrekajo odkritosrčno in najiskrenjejo zahvalo vsem p. n. ranjcega prijateljem in znancem, osobito prečastiti duhovščini in slavnej požarni brambi

(167)

žalujoči ostali.

V Šent-Jernej 8. avgusta 1891.

ZAHVALA.

Za mnoge dokaze srčnega sočutja o priliki boleznih in smrti našega nepozabljivega gospoda

Janez-a Dejak-a

za prekrasne vence in za mnogobrojno udeležbo pri spremljevanju k zadnjemu pokoju izrekamo najsrčnejšo zahvalo.

[166]

Žalujoči sorodniki.

ZAHVALA.

Za odkritosrčne dokaze iskrenega sočutja o priliki, ko je Bogu Vsegamogočnemu dopalo mojega nepozabljivega soproga k sebi poklicati, katero se mi je od več strani izrazilo, izrekam v svojem imenu in imenu svojih otrok, kateri so daleč po svetu ter britko žalost z menoj delijo, svojo najsrčnejšo zahvalo, posebno: prečast. duhovščini, p. n. uradnikom, slav. unif. meščanski gardi, slav. gasilnemu društvu, dalje gg. uradnikom slav. c. kr. okrajnega glavarstva in c. kr. naddavkarije, družinama Mechorevi in Seidljevi, katere so krsto mojega v Gospodu zapalega soproga z venci okrasile, in konečno vsem tistim, kateri so mi v netolažilnem trenutku s svetom in dejanjem na pomoč prišli in pokojnika k zadnjem počitku spremili.

V Novem Mestu 12. avgusta 1891.

Barbara Tabouré.

(163—1)

Učenca,

kateri je zvršil vsaj štiritrazredno ljudsko šolo z dobrim vspehom, vsprejemem takoj v svojo trgovino z mešanim blagom,

Janko Puhek v Črnomlju.

Išče se dobro izučen

(161)

mesarski pomočnik,

kateri bi zamogel sekati na svoj patent. Orodje, živino in stanovanje oddajatelj sam dá. — Ponudbe naj se pošiljajo poste restante pod A. G. v Črnomlji.

Dobra molžna krava, (157—2)

velika, lepa, 8 let stara in klavir se proda. Vprašanja naj se pošiljajo Fr. Weidlichu na Dvoru pri Žužemberku.

150 veder dobrega vina

rudečega in belega od leta 1890 in 100 veder rudečega od leta 1886 prodá Franjo Bojanc v Šentpetru pri Rudolfovem. Cena se izvé ravno tam. (162)

Št. 371.

Razglas.

Vsled dovoljenja visoke c. kr. deželne vlade z dnè 29. julija t. l., št. 1437 bo de na Zdenski rebri dnè 3. septembra t. l. veliki sejmenj za živino in blago.

Županstvo Videm

(165)

9. avgusta 1891.

Št. 6106.

(164—1)

Razpis.

Na deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli na Grmu pri Novem Mestu, z dveletnim poučevanjem in slovenskim učnim jezikom, izpraznjenih je pet deželnih ustanov za prihodnje šolsko leto 1891/92, katero se prične dnè 1. novembra 1891.

Pravico do teh ustanov imajo sinovi kranjskih kmetovalcev in vinogradnikov, ki so vsaj 16 let stari, čvrstega zdravja, lepega vedenja in so z dobrim vspehom dovršili vsaj ljudsko šolo. Prednost imajo taki kmetijski sinovi, od katerih je upati, da se bodo potem na svojem domu s kmetijstvom, vino- in sadje-rejo pečali.

Učenci z ustanovami dobivajo brezplačno hrano, stanovanje in poduk v šoli, obleko si pa morajo sami preskrbovati.

V šolo sprejemajo se tudi:

1. Plačujoči učenci, kateri plačujejo po 33 do 50 kr. na dan za hrano in stanovanje, in pa 20 gld. šolnine na leto; in

2. eksternisti, ki zunaj šole stanujejo in plačujejo le šolnino.

Lastnoročno pisane slovenske prošnje, ki morajo biti kolekovane z kolekom 50 kr. se imajo

do 1. septembra 1891

izročiti vodstvu deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu pri Novem Mestu.

Prošnjam priložiti je rojstni list, spričevalo dovršene ljudske ali srednje šole, zdravniško potrdilo o čvrstem telesu in trdnem zdravju in župnijsko spričevalo o lepem vedenju.

Prošnjam za sprejem proti plačilu priložiti je revers ali obvezno pismo starišev oziroma varuha zaradi vzdrževanja učenca.

Deželni odbor kranjski

v Ljubljani dnè 29. julija 1891.

Odgovorni urednik, izdajatelj in založnik J. Krajec.

(160—1)

Zalogo

nagrobnih vencev z napisi

ima

Tone Virant v Novem Mestu.

Naročila po pošti se točno izvršijo.

Naznanilo.

Vsled pogostega popraševanja po tistih paragrafih

„pravila za pisavo“,

dali smo jih natisniti v spomin nekdanjim učencem. Toda plačati jih bodete vi sami, saj 25 bernih novč. za 22 paragrafov ni taka težava, to zmore menda vsakdo.

P. Ladislav.

Izučen cerkovnik, ob enem krojač

želi na kacej fari službo cerkovnikovo prevzeti. Bil je vže cerkovnik na kmečkej fari tri leta; opravljal je zakristansko službo tudi v nekem samostanu več mesecev. Ponudbe naj se blagovolje poslati „Katoliškej družbi rokodelskih pomočnikov“ v Novem Mestu. (159—1)

V mojo prodajalnico z mešanim blagom sprejemem takoj

učenca,

kateri je 14—15 let star in vsaj ljudsko šolo dovršil.

Kunc Avgust,

(147—2)

trgovca v Črnomlji.

Klavir, za silo še za rabo, se dobi za 8 gld. pri organistu v Soteski. (158—2)

Mežnar (cerkvenik)

sem bil v veliki fari skozi 7 let, spoštovan od duhovščine, učiteljev in ljudstva, sem tudi zmožen orgljanja, 29 let star in vojaščine prost; se uljudno obračam do čast. duhovščine za kako mesto cerkvenega oskrbnika.

Friderik Mohar,

(149—2)

Sv. Križ pri Liti.

ZBIRKA

domačih zdravil,

kakor jih rabi

slovenski narod. (139—3)

S poljudnim opisom

človeškega telesa.

Drugi natis.

Dobiti je v Celju pri založniku Drag. Hribar-ju. Cena 40 kr., s pošto 45 kr. — Na prodaj je tudi v „Katoliški bukvarni“, J. Giontini-ju in M. Gerber-ju v Ljubljani.

Prekupi debije papust.

Novomesto. — Natisnil J. Krajec.